

Handläggare
Lagerkvist Monika

Datum
2012-09-25

Diarienummer
KSN-2012-0462

Kommunstyrelsen

Motion av Pavel Gamov (SD) om att avskaffa stödet till utländska författare

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen

Ärendet

I en motion av Pavel Gamov (SD), väckt den 27 februari 2012, föreslås kommunfullmäktige att uppdra åt kulturnämnden att begära utträde ur organisationen ICORN samt att uppdra åt kulturnämnden att säga upp avtalet om ekonomiskt stöd till fristadsförfattare. Anledningen är att Sverigedemokraterna inte anser det vara Uppsala kommuns eller Uppsalabornas ansvar att på detta sätt finansiera en gräddfil åt utländska författare och menar att alla asylsökande bör behandlas likvärdigt och Uppsala kommuns stöd bör därför avskaffas (**bilaga 1**).

Remissbehandling

Motionen har remitterats till kulturnämnden.

Kulturnämnden förordar att motionen avslås med motiveringen att fristadsstipendiet har kulturpolitisk betydelse. En viktig aspekt av fristadsarbetet är, förutom att stärka yttrandefrihet, att arbetet innebär möjligheter till nya möten och nätverk samt att ett kreativt och stimulerande litterärt klimat har skapats i Uppsala. Nationellt har Kulturrådet uttalat en tydlig vilja att stimulera fristadsarbetet i Sverige och uppmanar till fler fristäder och inom EU förs diskussioner om hur man kan utveckla så kallade Shelter cities för kulturskapare (**bilaga 2**).

Föredragning

En rad städer runt om i världen har åtagit sig att ge en fristad för förföljda författare. Idén växte fram efter ett dödshot som riktades mot den brittiske författaren Salman Rushdie av

Irans dåvarande religiöse ledare ayatollah Khomeini i slutet av 80-talet. Rushdie anklagades för att ha smädat islam i sin bok Satansverserna.

I dag finns över 40 fristäder i världen. De sju svenska fri”städerna” är Stockholm, Malmö, Uppsala, Göteborg, Växjö, region Skåne samt från och med i höst även Sigtuna. Ytterligare städer i Sverige ligger i startgroparna. Fristäderna har en egen organisation, International Cities of Refuge Network (ICORN), med högkvarter i norska Stavanger. Nätverkets verksamhet går ut på att ge förföljda och hotade eller fängslade författare och journalister en fristad under ett till två år i någon av sina medlemsstäder runt om i världen. Tanken är att författaren eller journalisten ska få en lugn och trygg plats att bedriva sitt arbete ifrån.

Att fristadsarbetet i Uppsala stärker det egna lokala kulturlivet och framför allt inom litteraturområdet är viktigt och helt förenligt med de inriktningsmål som finns i IVE 2013-2016; Uppsalas kultur är tillgänglig för alla och kännetecknas av kreativitet, hög kvalitet och interkulturella utbyten samt Uppsala är en stad för det fria ordet, litteraturen och författarna.

En annan aspekt är möjligheten för Uppsala kommun att värna om mänskliga rättigheter generellt. Mot bakgrund av föredragningen i ärendet finner kommunstyrelsen, i likhet med kulturnämnden, ingen anledning att begära utträde ur organisationen ICORN. Detsamma gäller förslaget att säga upp avtalet om ekonomiskt stöd till fristadsförfattare. I sammanhanget bör tilläggas att Fristad Uppsala är utformat som ett stipendium och inte ett avtal.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Kommunledningskontoret

Kenneth Holmstedt
stadsdirektör

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2012 -02- 23
Dokument	KSN-2012-0462
	35 Acbil 1

Motion om att avskaffa stödet till utländska författare

Uppsala kommun är en av mycket få av Sveriges 290 kommuner som upplåter stöd till så kallade fristadsförfattare. Övriga kommuner är Stockholm, Göteborg och Malmö samt inom kort eventuellt Umeå. I bland annat Landskrona, Lund, Ystad, Simrishamn, Sjöbo, Skellefteå och Tomelilla har förslaget lyckligtvis avvisats.

Fristadsprojektet är en verksamhet som fungerar som ett slags stipendium och innebär att kommunens skattemedel går till att stödja en utländsk författare med bostad och uppehälle – i Uppsala kommuns fall genom Uppsalahem AB. Uppsala kommun, kulturnämnden och kulturkontoret har haft denna verksamhet sedan 2008 medan projektet funnits sedan 1990-talet och är en del av nätverket ICORN, International Cities of Refuge Network, och PEN. Även Säkerhetspolisens, Studieförbundet och Uppsala stadsbiblioteks resurser tas i anspråk i projektet i Uppsala kommun.

Så kallade fristadsförfattare kan idag få stanna i Sverige i ett eller två år genom ett tillfälligt uppehållstillstånd för besök utan krav på egen försörjning innan de måste söka asyl. Efter denna period behöver man söka permanent uppehålls- eller arbetstillstånd. För en tid sedan aviserades att Migrationsverket tillsammans med Statens kulturråd ändrat reglerna så att fristadsförfattare kan få uppehålla sig längre i Sverige.

År 2008 blev Taslima Nasrin och 2009 Anisur Rahman fristadsförfattare i Uppsala kommun, båda från Bangladesh. I april 2008 beslöt Uppsala kommun att avsätta minst 150 000 kr till denna verksamhet. Sedan har kostnaden successivt ökat år för år. I övriga kommuner har verksamheten kostat mellan 300 000 och 400 000 kr per år. Dessutom tillkommer kostnaden för medlemskapet i ICORN. Allt detta utöver det ekonomiska stöd som Kulturrådet erbjuder.

Sverige har redan en mycket liberal massinvandringspolitik och saknar behov av fler sätt för att asylsökande skall kunna få uppehållstillstånd. Det är orimligt att Uppsalabornas skattemedel används till att finansiera uppehälle åt utländska författare på detta sätt. Istället bör den nationella invandringspolitiken göras om så att samma ekonomiska resurser som används för att ta emot ett litet fåtal i Sverige används som bistånd i hemländerna för att hjälpa många fler. De som har riktiga flyktingskäl enligt FN:s flyktkonvention får redan uppehållstillstånd idag. De som ändå inte får uppehållstillstånd saknar således flyktingskäl. Att på detta sätt kringgå asylprocessen är olyckligt.

Rimligen är det varken Uppsala kommuns eller Uppsalabornas ansvar att på detta sätt finansiera en gräddfil åt utländska författare. Alla asylsökande, författare eller ej, bör i första hand behandlas likvärdigt. Sverigedemokraterna menar därför att Uppsala kommuns stöd till fristadsförfattare bör avskaffas.

Med anledning av ovanstående yrkar Sverigedemokraterna på

- att uppdra åt kulturnämnden att begära utträde ur organisationen ICORN
- att uppdra åt kulturnämnden att säga upp avtalet om ekonomiskt stöd till fristadsförfattare

Pavel Gamov (SD)
Gruppledare

Handläggare
Annika Strömberg

Datum
2012-05-24

Diarienummer
KTN-2012-0194

Kommunstyrelsen

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2012 -06- 11
Diarienummer	KSN-2012-0462
	35 Artikel 3

Remiss: Motion av Pavel Gamov (SD) om att avskaffa stödet till utländska författare (KSN-2012-0462)

Yttrande

Kulturnämnden har tagit del av rubricerat ärende och en enig kulturnämnd anser att motionen i sin helhet ska avslås.

Ärendet

Situationen för journalister, författare och andra skribenter har hårdnat på flera ställen runt om i världen. Rapporter kommer från internationella PEN (Poets, Essayists, Novelists) om hotade, fängslade, försvunna och mördade journalister och författare. Skrivande personer ofta är de som först rapporterar om och gör missförhållanden i ett land kända för omvärlden. På så sätt är de ofta extra utsatta för förföljelser.

Fristadssystemet uppstod i Norge i samband med den fatwa som utfärdades över Salman Rushdie efter publiceringen av hans bok Satansverserna. I Norden finns idag 22 fristäder för förföljda författare. I hela världen finns det ca 40 stycken. På medlemsorganisationen ICORNs (International Cities of Refuge Network) väntelista, som utarbetas i samarbete med internationella PEN, finns idag skribenter från t ex Vitryssland, Kina och Iran.

Uppsala kommun beslöt 2008 att bli en av de städer runt om i världen som värnar yttrandefrihet och demokrati genom att under ett år med möjlighet till ett års förlängning ta emot en person som genom sin skriftliga gärning hotas av förföljelse eller andra repressalier som utgör ett hot mot dennes hälsa och frihet.

Uppsala kommun har under våren bjudit in den tredje i raden av fristadsstipendiater. Fristadsstipendiet har kulturpolitisk betydelse. Till sin storlek och utformning är fristadsstipendiet likt de arbetsstipendier för kulturarbetare som kulturnämnden beslutar om. Kulturen är till sin natur internationell. I ett mer lokalt perspektiv har, i enlighet med mål i IVE 2011 och 2012, det litterära Uppsala utvecklats med flera litterära evenemang på flera olika scener och möjligheterna för kommuninvånarna att utveckla sitt eget skrivande har stärkts. Nya möten har uppstått och kommuninvånarna har fått möjlighet att ta del av nya influenser och lärt känna en annan kultur via fristadsförfattaren. En debatt om poesi har förts

på olika plan, bl.a. i UNT. Nyskrivna pjäser av lokala författare ha framförts vid flera tillfällen.

För de författare som verkar i Uppsala, både de mer etablerade men också för de som inte är lika kända, har arbetet med Fristad Uppsala inneburit möjligheter till nya nätverk och möten. Ett kreativt och stimulerande litterärt klimat har skapats som kanske t.o.m. kan sägas ha bidragit till att vi under våren har sett flera poesisamlingar med bra recensioner i massmedia lanseras i Uppsala.

Under arbetet med Fristad Uppsala har olika aktörer såsom Uppsala kommun, framförallt Uppsala stadsbibliotek, Studieförbundet, Kultur i länet samt Uppsala universitet utvecklat och stärkt sitt samarbete inom litteraturområdet. I studieförbundens utbud har kurser med litterär anknytning ökat hos flera organisationer.

Kulturrådet har uttalat en tydlig vilja att stimulera fristadsarbetet i Sverige och uppmanar till fler fristäder. Man vill utvidga fristadsverksamheten till att även omfatta förföljda konstnärer inom alla konstområden (pressmeddelande 2012-03-02). I dag finns fem svenska fristäder. Stockholm och Göteborg var först i landet, sedan följde Uppsala och året därpå blev Malmö fristad. Under 2012 har även Växjö kommit till och blivit medlem i ICORN. Flera kommuner ligger i startgroparna och kulturkontoret får många frågor om sitt arbete med fristad, bl.a. från Skellefteå och Umeå där utredningsarbetet om förutsättningarna för att bli fristad fortsätter. Kulturrådet har fört en dialog med Migrationsverket som har omtolkat sitt regelverk för att underlätta för fristäder att ta emot en författare under en period av två år. Kulturrådet har även inrättat en tjänst som ska arbeta med fristadsfrågor på en nationell nivå. Ett informellt nationellt nätverk har bildats och den första träffen hölls i Uppsala i februari 2012.

Budgeten för Fristad Uppsala har under 2011 och 2012 varit 250 tkr. Då ingår även medlemsavgiften till ICORN (International Cities of Refuge Network) i vilken Uppsala kommun blev medlem 2010. Fristad Uppsala är utformat som ett stipendium och inte ett avtal. Fristadsarbetet i Uppsala har fått goda vitsord av Svenska PEN.

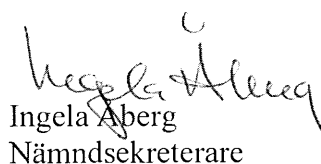
Diskussioner förs inom EU om hur man kan utveckla s.k. Shelter cities för kulturskapare, inte bara författare, för att skydda dem. En dialog har förts med medlemsorganisationen ICORN med anledning av detta.

Fristadsarbetet uppmuntras på nationell nivå och antalet fristäder i Sverige ser ut att öka. En viktig aspekt av fristadsarbetet är, förutom att stärka yttrandefrihet, att det på ett betydande sätt stärker det egna lokala kulturlivet framför allt inom litteraturområdet. Med anledning av detta vill kulturnämnden att motionen avslås.

Kulturnämnden

Eva Edwardsson
Ordförande

Ingela Åberg
Nämndsekreterare